
NOTAT

Udenrigsministeriet

Til:	Folketingets Europaudvalg	J.nr.:	JTEU, 500.A.Jur.2.
Fra:	Udenrigsministeriet	Dato:	2. april 2009
Emne:	Folketingets Europaudvalgs spørgsmål nr. 91 (EUU alm. del) af 24. februar 2009 vedr. forsvarsforbeholdet og EU's Operation Atalanta		

1. Baggrund

Folketingets Europaudvalg har med spørgsmål nr. 91 ad EEU alm. del af 24. februar 2009 udbedt sig et notat om forsvarsforbeholdet og EU's Operation Atalanta. Spørgsmålet lyder som følger:

” Ministeren bedes - i forlængelse af udvalgets samråd med udenrigsministeren den 20. februar 2009, jf. samrådspørgsmål O - oversende et notat, der redegør for forholdet mellem det danske forsvarsforbehold og EU's Operation Atalanta inkl. den påtænkte EU-udleveringsaftale med Kenya. Notatet bedes samtidig redegøre for forholdet mellem EU's finansieringsmekanisme Athena og det danske forsvarsforbehold samt for håndtering af evt. uoverensstemmelser i EU om, hvad der har indvirkning på forsvarsområdet. ”

2. EU's Operation Atalanta og forsvarsforbeholdet

Operation Atalanta blev nedsat med Rådets Fælles Aktion 2008/851/FUSP af 10. november 2008. Det er en militær flådeoperation med militære midler underlagt militær kommando. Den falder ind under forsvarsforbeholdet, og Danmark deltager derfor ikke i operationen. EU har netop indgået en aftale med Kenya med henblik på overførsel af personer mistænkt for pirateri, som EU's styrker måtte tilbageholde. Aftalen er indgået inden for rammerne af Operation Atalanta, og Danmark er derfor afskåret fra at gøre brug af aftalen.

3. EU's finansieringsmekanisme Athena

EU's finansieringsmekanisme Athena blev oprettet i 2004 og er revideret ad flere omgange, senest med rådsafgørelse 2008/975/FUSP af 18. december 2008. Med Athena-mekanismen udmøntes princippet i EU-traktatens artikel 28, stk. 3, hvorefter udgifter til operationer, der har indvirkning på militær- eller forsvarsområdet, ikke afholdes over EU's budget.

Formålet med Athena-mekanismen er at lette finansieringen af fælles udgifter ved EU's operationer. Når der er tale om en konkret EU-operation, vil man fra EU's side ofte tage stilling til, om den pågældende operation har indvirkning på forsvarsområdet, idet det vil være afgørende for, om Athena-mekanismen bringes i anvendelse.

Udgifterne forbundet med en militær EU-operation afholdes som udgangspunkt af det land, der deltager med styrker i operationen (princippet om, at udgifter betales der, hvor de opstår). Omvendt finansieres fælles udgifter, der ikke med rimelighed kan pålægges et enkelt medlemsland (som f.eks. udgifter forbundet med den forberedende fase af operationen, udgifter til hovedkvarter og evt. infrastruktur), gennem Athena-mekanismen. Bidragene til Athena-mekanismen betales af medlemslandene i overensstemmelse med en konkret fordelingsnøgle. Danmark deltager ikke i finansieringen på grund af forsvarsforbeholdet.

4. Vurderingen af, hvad der har indvirkning på forsvarsområdet

Vurderingen af, hvad der har indvirkning på forsvarsområdet, sker fra sag til sag. Eftersom den danske forbeholdsprotokol er en integreret del af EU-traktaten, beror det principielt ikke udelukkende på Danmarks vurdering, om en konkret foranstaltning har indvirkning på forsvarsområdet. Hertil kommer, at man fra EU's side i praksis ofte vil tage stilling til spørgsmålet, når EU vedtager operationer med udgiftsdrivende tiltag, jf. ovenfor.

I praksis volder det sjældent problemer at nå til enighed i Rådet om, hvorvidt en konkret foranstaltning har indvirkning på forsvarsområdet. Hvis den teoretiske situation skulle opstå, at de øvrige medlemslande insisterer på, at en konkret foranstaltning ikke har indvirkning på forsvarsområdet, mens Danmark omvendt insisterer på, at foranstaltningen har denne indvirkning, kunne Danmark i princippet nedlægge veto mod den pågældende foranstaltning, idet den som udgangspunkt skal vedtages med enstemmighed i Rådet. Der har i praksis ikke været anledning hertil.

Hvad angår den teoretiske situation, at de øvrige medlemslande modsat Danmark insisterer på, at en konkret foranstaltning har indvirkning på forsvarsområdet med den virkning, at Danmark ikke vil kunne deltage i foranstaltningen, vil Danmark være afskåret fra at stemme og dermed også afskåret fra evt. at nedlægge veto. Denne manglende adgang til at blokere skal selvsagt ses i sammenhæng med, at Danmark ikke deltager i den vedtagne foranstaltning.

Udenrigsministeriet